

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА
ТА ГРАФІКИ**

«НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ»

Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції

**15 травня 2024 року
м. Одеса**

ОДЕСА – 2024

УДК: 378:37.09:7-057.86(08)

**Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (Протокол № 17 від 27.06.2024р.)**

Упорядники: Твердохлібова Я. М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки;

Спасскова О. П., кандидат мистецтвознавства, асистент кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки.

Рецензенти: Ракович В. В. кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Херсонського державного університету;

Бартенева І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 травня 2024 р., м. Одеса) / упоряд. Я. М. Твердохлібова, О. П. Спасскова. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2024. – 116 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи», яка відбувалася у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 15 травня 2024 року.

Збірник призначений для науковців (докторанти, аспіранти, магістранти), здобувачів вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти, педагогічних працівників різних типів закладів освіти, художників, дизайнерів, представників творчих спілок, арт-ринку.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

3. Вироби Волокитинського заводу: «Ваза з квітами», «Бібліофіл».

Ірина КРАСІЮК

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри образотворчого мистецтва

Криворізького державного педагогічного університету,

м. Кривий Ріг

ОСВІТНІ ВТРАТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ключові слова: освітні втрати, художник-педагог, освітнє середовище, синергія, освітній дизайн, рефлексія, учасники освітнього процесу.

Освіта в Україні завжди відповідала державним стандартам якості, покликаним забезпечити становлення інноваційної, креативної, конкурентоспроможної на ринку праці висококваліфікованої особистості, здатної до успішного здійснення художньо-педагогічної діяльності, до самореалізації, самовдосконалення й практично-творчої діяльності. Нинішньому стану української

освіти і найближчим перспективам розвитку, впровадженню особистих рекомендацій присвячена ця праця [4].

Під час повномасштабної агресивної війни підвищився рівень стресу та психологічного тиску як на педагогів так і особливо на здобувачів через обмежений доступ до соціальних контактів та втрату звичного спілкування. Чимало учасників освітнього процесу в Україні стали свідками агресії й нестабільності, спричинених війною [5]. Особливо це відчувається на окупованих територіях. Означені чинники істотно вплинули на якість освіти в українських навчальних закладах різних рівнів та призвели до значних освітніх втрат з якими педагоги мають справу вже сьогодні і на превеликий жаль проблеми якості освіти, завдання відродження її сталого розвитку очікують всіх нас і після отримання перемоги.

Освітні втрати в навчальному середовищі мають тривалі економічні, соціальні та психологічні наслідки. Економічні втрати глибше відчувають студенти які втратили зв'язок з закладом освіти на початку воєнної агресії країни терориста, здобувачі, родини котрих втратили власне майно та інші матеріальні цінності для існування, що, у свою чергу, призводить до більш глибоких психологічних втрат на даному відтинку життя. Тому головна роль належить педагогам у вирішенні освітніх втрат учасників освітнього процесу.

Але попри всі труднощі в освітньому просторі – від років ковіду до затяжної повномасштабної війни, освітяни України продовжують виконувати свої фахові обов'язки, нести свої знання здобувачам, підвищувати кваліфікацію, освоювати різноманітні підходи, разом шукають нові технології і інструменти, діляться гнучкими методиками, вчать навчати здобувачів з особливими освітніми потребами та прагнуть долати багато інших перепон різного спрямування стосовно освітніх питань які повинні вирішуватись кожного дня.

Освітні втрати - це прогалини у знаннях і навичках, які виникають в учнівства під час освітнього процесу у порівнянні зі стандартами освіти та очікуваними результатами навчальних здобутків [1]. Загострення проблеми існує тому освітянам необхідно максимально компенсувати освітні втрати у результатах навчання здобувачів освітнього процесу. Отже, освітні втрати можна розділити на такі сфери, як: *навчальну; психологічну; виховну; фізичну; сповільнення загального розвитку здобувачів* (головна проблема сучасного здобувача).

Державні стандарти якості освіти, Закон України та реформа НУШ (Нової Української Школи) пропонують стратегії, які можуть покращити ситуацію щодо освітніх втрат [1]. Головним вектором спрямування на вирішення даної проблеми закладається в таких напрямках діяльності освітян, як: - підвищувати якість освіти; застосовувати різноманітні форми та методи дидактичної та арт-педагогічної діяльності; надолужувати освітніх втрат; максимально зменшувати можливості виникнення нових освітніх втрат та багато інших проблем.

Очікувати миттєвого збільшення якості освіти навіть на підґрунті розмаїття методичних порад, таких як вебінарів, семінарів, відео-інструкцій, гостьових лекцій та бесід, майстер-класів не раціонально. Водночас індивідуальні форми навчання, додаткові консультації та використання різних інших форм освітнього процесу, що відповідає спеціальним навичкам викладацької креативності та фаховим компетентностям, професійного досвіду та особистої спрямованості і життєвої сили до нового кола завдань освітньої діяльності можуть покращити освітні втрати й забезпечити підвищення результатів успішності здобувачів [6].

Очевидно, що заходи з подолання освітніх втрат мають бути спрямовані на компенсацію негативного впливу згаданих чинників. Тут можна запропонувати кілька напрямів для концентрації зусиль з подолання освітніх втрат у сфері художньо-педагогічної освіти:

- відновити якісне й ефективне навчання шляхом впровадження змішаного навчання;
- підвищити рівень спеціальної підготовки фахівців з навчання дисциплін мистецького спрямування на основі синтезу традиційних і новітніх технологій.
- поширити різноманітність форм та методів навчання, зберігаючи пріоритетну роль спілкуванню, бесіди, вербальним методам в навчанні.
- розробити та широко впроваджувати кориговані робочі програми, проектувати та гнучко змінювати у разі необхідності освітній дизайн, креативно і творчо підходити до кожної зустрічі зі здобувачами;
- використовувати арт-терапевтичні засади як метод спілкування зі здобувачами з особливими освітніми потребами, підтримуючи арт-терапевтичну діяльність художників-педагогів в освітньому просторі.

- прагнути ресурсного забезпечення всіх учасників освітнього процесу. В першу чергу педагогів різних закладів архітектури освіти України (ступенем та рівнем);

- дотримуватись максимальної взаємодії всіх учасників освітнього процесу - працювати над практичним результатом освітньої діяльності (метод синергія);

- відчувати індивідуальну освітню траєкторію й прагнути забезпечувати потреби кожного учасника освітнього процесу .

- ефективніше організовувати позааудиторну освітню діяльність здобувачів, форми самостійного навчання. Активно впроваджувати в освітнє середовище такі форми як консультації, факультативи, арт-гуртки, проблемні групи тощо;

- налаштовувати системну співпрацю здобувачів, педагогів, стейкхолдерів, меценатів, батьків (по можливості), філантропів та інших прошарків суспільства зацікавлених у якісному результаті вітчизняної освіти та подоланню освітніх втрат.

- посилювати психосоціальну підтримку та мотиваційні заходи для всіх учасників освітнього процесу державними інституціями [3].

Таким чином постійні освітні втрати в Україні під час воєнного стану є неминучими, але вдосконалення питань якості освіти можливі і вирішувати їх сьогодні необхідно і це покращить освітні досягнення здобувачів у майбутньому.

Результати проведеного дослідження довели актуальність і гостру даної проблематики, набули певної необхідності зазначені чинники щодо вимог та коригувальних змін ролі сучасного педагога в освітньому середовищі, визнали необхідність урізноманітненні форм і методів навчально-виховної роботи в процесі професійної підготовки майбутніх художників-педагогів, розглянули різні форми співпраці з членами суспільства на підвищення якості освіти та активної роботи по ліквідації головної проблеми державного масштабу це проблема освітніх втрат [2].

Саме в цьому ми бачимо перспективи розвитку української освіти, постійно слід пам'ятати про результативність і відповідальність педагогічного впливу на здобувача, котрі значною мірою залежать від його особистості, професійної компетентності, підготовленості до організації, методичного забезпечення та здійснення педагогічно процесу як творчого. Але сьогодні, українські освітяни акцентують професійну увагу на таких формах взаємодії, як синергію, рефлексію, емпатію, підкреслену толерантність та інші дидактичні методи та інструментарії.

Не зважаючи на всі труднощі які сьогодні має українське суспільство в цілому і галузь освіти зокрема, необхідно ефективно і сміливо реформувати та оптимізувати сучасні освітні технології і інструментарії в професійну освіту, творчо реалізувати кращий методологічний досвід в освітнє середовище, впроваджувати інновації в особистісно-творчий розвиток і самореалізацію кожного учасника освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Державні стандарти <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti> (дата звернення 18.04.2024 р.).
2. Закон України про освіту. <https://osvita.ua/legislation/law/> (дата звернення 17.04.2024 р.).
3. Коновець С. Особливості професійної підготовки вчителів образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах. https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/22/02.pdf (дата звернення 19.04.2024 р.).
4. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. Нац. акад. пед. наук України / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с.
5. Освітні втрати: що робити й куди рухатись українській освіті. https://znayshov.com/News/Details/osvitni_vtraty_shcho_robity_Y_kudy_rukhatys_ukrain_ski_osviti (дата звернення 17.04.2024 р.).
6. The economic impacts of learning losses oecd Education Working Paper No. 225 <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/21908d74-en.pdf?expires=1713358633&id=id&accname=guest&checksum=F8E4B7DCF045D9FA354D8EFC8DCF9CB2> (дата звернення 18.04.2024 р.).

Світлана КРИЖЕВСЬКА

*старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»,
член Національної спілки художників України
м. Одеса*

Зміст

Бартенєва І., Фазлуєв В. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до формування естетичної культури здобувачів освіти.....	3
Богайчук Л., Гвоздьова О. Образ Тараса Шевченка у творчості сучасних художників.....	7
Бредньова В., Прохорец І. Особливості методики графічної підготовки студентів молодших курсів на сучасному етапі.....	10
Брянський Г. Сенс педагогічно-мистецької творчості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у новітніх освітніх реаліях.....	13
Волинська О. Національна мистецька освіта України: досвід Галичини.....	17
Ворніков В. Формування толерантного менталітету особистості в світлі сучасних принципів навчання: інтегративна єдність мистецтва й педагогіки.....	20
Главенчук О. Метод викладання. Девіз викладача і здобувача освіти: «Будь-яке навчальне завдання виконане здобувачем освіти – потенційна виставкова робота».....	25
Гоманюк В. «Кодима-фест» – творча лабораторія Одеського художнього фахового коледжу ім. М. Б. Грекова (досвід практичної роботи 2016-2019 н. р.).....	32
Ейвас Л. Самобутність професійного мистецтва витинанки дніпровського регіону.....	34
Ейвас Л., Губа А. Народна обрядова символіка у декоративних композиціях сучасних українських митців.....	37
Ковальов О., Мірошниченко Н. Історично-мистецькі основи етнокультурної спадщини Сіверщини.....	41
Красюк І. Освітні втрати та шляхи їх подолання в умовах воєнного стану.....	46
Крижевська С Необхідні складові підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.....	50
Литовченко Н., Поступаленко Р. Популяризація українського мистецтва за кордоном під час війни.....	52
Лоза Н., Борисюк З. Анімалістика у художньому ткальстві. Шлях у пошуку художнього образу у навчанні здобувачів вищої освіти художньо-графічного факультет.....	55
Малік О. Артрезиденція «Ціна свободи» – новації в творчому середовищі візуального мистецтва України.....	57
Мунтян С. Значення Петриківського розпису в сучасному мистецтві.....	59
Орос І. Сучасні інтерактивно-розвивальні методи навчання майбутніх художників-педагогів: поєднання друкованої та комп'ютерної графік.....	61
Петренко О., Люта Д. Петриківський розпис у його культурно-історичному й художньо-педагогічному вимірах.....	66

Петренко О., Щербакова Л. Естетично-ментальні параметри побудови індивідуальної роботи зі студентами в межах курсу «Художньо-прикладна графіка».....	70
Петрук Р., Воронюк А. Досвід розпису монументального об'єкта під керівництвом Володимира Прядки.....	75
Петрук Р., Прокопенко Г. До питання розробки монументального об'єкта як навчального завдання.....	77
Ракович В. Синтез традиційних і сучасних підходів під час вивчення матеріалознавства у живописі.....	79
Резніченко Г. Тарас Шевченко в українському образотворчому мистецтві.....	83
Смичковська О., Бредньова В. Удосконалення підходів до навчання онлайн на практичних заняттях з графічних дисциплін.....	86
Спаскова О. Дослідження декоративно-прикладного мистецтва Слобожанщини XVII – XVIII ст. у виданнях з книжкової колекції Бібліотеки Університету Ушинського.....	89
Спаскова О., Ван Сює Питання традицій та інновацій у підготовці магістрантів-художників із КНР.....	92
Твердохлібова Я. Методична підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.....	95
Харитонова І. Обґрунтування щодо ведення дисциплін «Робота на пленері», «Практика на пленері» елементарного підрівня початкової мистецької освітньо-виховної діяльності КЗПСО «Мистецька школа №15 імені Т. І. Боевої м. Одеси».....	99
Шевчук Т. Візії війни в сучасній українській політичній карикатурі та постері.....	102
Шкільник О. Тема козацтва в образотворчому мистецтві як засіб формування патріотизму і національної ідентичності особистості: історичний аспект.....	109

Наукове видання
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ
Всеукраїнська науково-практична конференція
м. Одеса, 15 травня 2024 року